

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 20.12.2010
COM(2010) 774 окончателен
Приложение А/Глава 15

ПРИЛОЖЕНИЕ А към

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно Европейската система от национални и регионални сметки в
Европейския съюз**

ПРИЛОЖЕНИЕ А

ГЛАВА 15. ДОГОВОРИ, ЛИЗИНГИ И ЛИЦЕНЗИ

ВЪВЕДЕНИЕ

- 15.01 Договорите представляват споразумения за условията, при които стоките, услугите и активите се предоставят на клиента. Договорите, представляващи пряка продажба на стоки, услуги или активи, определят стойността и момента на записване на операцията, който в случай на стоки, е промяната на собствеността. Разликата между момента на плащане и момента на записване се отразява в записи, посочени като други сметки за вземания/дължими суми във финансовата сметка.
- 15.02 Лизингите, лицензите и разрешенията представляват договори, които определят класификацията на плащанията и икономическата собственост на активите; някои от договорите представляват отделен вид нефинансов актив.
- 15.03 В настоящата глава е разгледано записването на различни групи сложни договори и техните основни потоци и наличности, разделени в седем раздела:
- а) разграничение между оперативен лизинг, лизинг на ресурси и финансов лизинг;
 - б) разрешителни за използване на природни ресурси;
 - в) разрешителни за предприемане на специфични дейности;
 - г) публично-частни партньорства;
 - д) договори за предоставяне на концесии за услуги;
 - е) подлежащи на търгуване оперативни лизинги;
 - ж) изключителни права върху бъдещи стоки и услуги.

РАЗГРАНИЧЕНИЕ МЕЖДУ ОПЕРАТИВЕН ЛИЗИНГ, ЛИЗИНГ НА РЕСУРСИ И ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ

- 15.04 Разграничават се три вида лизинг на нефинансови активи (вж. таблица 15.1):
- а) оперативен лизинг,
 - б) лизинг на ресурси,

в) финансов лизинг.

Всеки от тези видове лизинг е свързан с използването на нефинансов актив:

- в случай на оперативен лизинг и лизинг на ресурс няма промяна на икономическата собственост и юридическият собственик продължава да бъде икономически собственик. Лизингът на ресурси се използва за природни ресурси, например земя и радиочестотни спектри. Оперативният лизинг се използва за всички други нефинансови активи.
- в случай на финансов лизинг има промяна в икономическата собственост на актива, а юридическият му собственик не се счита за икономически собственик. Финансовият лизинг може да се прилага за всички нефинансови активи, включително в някои ситуации — природни ресурси.

15.05 Всички единици — например стоки и услуги, природни ресурси, финансови активи или пасиви — имат както юридически, така и икономически собственик. В много случаи икономическият и юридическият собственик е един и същ. Когато това не е така, юридическият собственик е предал на икономическия собственик отговорността за риска, свързан с използването на единиците за дадена икономическа дейност, заедно със свързаните ползи. В замяна юридическият собственик приема от икономическия собственик плащания за друг пакет рискове и ползи.

Таблица 15.1 Записване на трите различни вида лизинг

Вид лизинг	Метод на записване за ползвателя
Оперативен лизинг (непредназначен за природни ресурси)	Ползвателят не е икономически собственик на нефинансовия актив Наемите се записват като плащания за услуга, разходи за междинно или крайно потребление от сектор „Държавно управление“, домакинствата и организациите с нестопанска цел, обслужващи домакинствата (ОНЦОД)
Лизинг на ресурси (само за природни ресурси)	Ползвателят не е икономически собственик на природния ресурс. Плащанията представляват ренти

	(доход от собственост)
Финансов лизинг	Ползвателят е икономическият собственик на даден нефинансов актив, финансиран със заем от лизингодателя. В по-голямата си част плащанията представляват изплащане на главницата и лихви по заема. Част от лихвените плащания могат да бъдат записани като FISIM, ако заемот е предоставен от финансов посредник. Това плащане се класифицира като разходи за междинно потребление или за крайно потребление на сектор „Държавно управление“, домакинствата и ОНЦОД

Таблица 15.2 Записване на трите различни вида лизинг по вид операция

Вид операция	Вид използване и свързан актив
Междинно потребление	Оперативен лизинг на произведени активи, например машини и права върху интелектуална собственост FISIM при финансов лизинг
Потребление на основен капитал	Само за произведени активи и само за икономическия собственик
Разходи за крайно потребление	Оперативен лизинг на дълготрайни потребителски стоки Закупуване на дълготрайни потребителски стоки (включително когато се финансира чрез финансов лизинг или закупуване на изплащане) FISIM при финансов лизинг за крайни потребители
Закупуване на нефинансови активи Образуване на основен капитал Придобиване на природни ресурси Придобиване на други непроизведени активи	Закупуване на произведени активи (включително когато са финансирани чрез финансов лизинг) Закупуване на природен ресурс, включително правото на използване до изчерпване Закупуване на правото на използване на природен ресурс за продължителен период от време, например риболовна квота
Заплащане на доход от собственост Рента Лихва	Лизинг на ресурси, т.е. плащане за използване на природен ресурс Финансов лизинг, т.е. закупуване на нефинансов актив, едновременно финансирано със заем
Финансова операция: заем	Финансов лизинг, т.е. закупуване на нефинансов актив, едновременно

	финансирано със заем
--	----------------------

- 15.06 Определение: икономическият собственик на единици, например стоки и услуги, природни ресурси, финансови активи или пасиви, е институционалната единица, която има право да претендира за ползите, свързани с използването на единицата в хода на осъществяване на икономическата дейност по силата на приемане на свързаните рискове.
- 15.07 Определение: юридическият собственик на единици, например стоки и услуги, природни ресурси, финансови активи и пасиви, е институционалната единица, която може да предявява претенции по право и съгласно нормативната уредба за ползите, свързани с единиците.

ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГИ

- 15.08 Определение: оперативен лизинг е лизинг, при който юридическият собственик е също икономически собственик и приема оперативните рискове и получава икономическите ползи от актива, като начислява такси за използването му за производствена дейност.
- 15.09 Един показател за даден оперативен лизинг е, че юридическият собственик носи отговорност да осигури ремонта и поддръжката на актива.
- 15.10 В условията на оперативен лизинг активът остава в баланса на лизингодателя.
- 15.11 Плащанията, извършени за произведени активи при оперативен лизинг, се наричат наеми и се записват като плащания за услуга (вж. таблица 15.2). Естеството на оперативните лизинги най-добре се описва във връзка с оборудване, тъй като оперативните лизинги често са предназначени за превозни средства, кранове, пробивни машини и др. Всеки вид нефинансов актив обаче може да бъде предмет на оперативен лизинг. Предоставената от лизингодателя услуга излиза извън пределите на обикновеното предоставяне на актива. Тя включва и други елементи като удобство и сигурност. В случай на оборудване лизингодателят или собственикът на оборудването обикновено поддържа наличности от оборудване в изправно състояние, което може да бъде наето при поискване или с краткосрочно предизвестие. Обикновено лизингодателят трябва да е специализиран в експлоатацията на оборудването. Това е важно в случай на много сложно оборудване, като изчислителна техника, при което лизингополучателят може да не разполага с необходимите знания или съоръжения правилно да обслужва оборудването. Лизингодателят може също така да се задължи да замени оборудването в случай на сериозна или продължителна повреда. В случай на сграда лизингодателят отговаря за конструктивната цялост на сградата и е отговорен за замяната в случай на щети поради природно бедствие например и

обикновено следва да осигури правилното функциониране на асансьорите, отоплителните и вентилационните системи.

- 15.12 Първоначално оперативният лизинг възниква с цел да се отговори на нуждите на ползвателите, които се нуждаят от някои видове оборудване само периодично. Много оперативни лизинги са за кратки периоди, въпреки че лизингополучателят може да поднови лизинга, когато периодът изтече, а един и същ ползвател може да използва едно и също оборудване няколко пъти. С появата на все по-сложни видове машини обаче, по-специално в областта на електрониката, обслужването и резервните съоръжения, предоставяни от лизингодателя, са важни фактори, които могат да повлияят на ползвателя да предпочете лизинг пред закупуване. Други фактори, които могат да убедят ползвателите да вземат на лизинг за дълъг период от време, вместо да купят, са последиците за баланса на предприятието, паричния поток или данъчните задължения.

ФИНАНСОВИ ЛИЗИНГИ

- 15.13 Определение: финансовият лизинг е лизинг, при който лизингодателят е юридическият собственик на даден актив, но икономическият собственик е лизингополучателят, тъй като последният поема оперативните рискове и получава икономическите ползи от използването на актива за дадена производствена дейност. В замяна на това лизингодателят приема друг пакет от рискове и облаги от лизингополучателя под формата на погасявания във връзка със заем. Случаят често е такъв, че лизингодателят, въпреки че е юридически собственик на актива, изобщо не получава физическа доставка на актива, а се съгласява с неговата доставка направо на лизингополучателя. Един показател за финансов лизинг е, че икономическият собственик отговаря за осигуряване на всички необходими ремонти и поддръжка на актива.
- 15.14 При условията на финансов лизинг се счита, че юридическият собственик предоставя заем на лизингополучателя, който лизингополучателят използва за придобиване на актив. След това активът се включва в баланса на лизингополучателя, а не на лизингодателя. Съответният заем се представя като актив на лизингодателя и пасив на лизингополучателя. Плащанията по финансовия лизинг не се третираят като наеми, а като плащане на лихва и погасяване на главница по условно начислен заем. Ако лизингодателят е финансов посредник, част от плащането се третира също така като такса за услуга (FISIM).
- 15.15 Много често естеството на актива, който е предмет на финансов лизинг, може да бъде съвсем различен от активите, използвани от лизингодателя в неговата производствена дейност, например търговски пътнически самолет, чийто юридически собственик е банка, но е отдаден на лизинг на авиокомпания. Няма икономически смисъл в

отчетите на банката да се включва нито въздухоплавателното средство, нито неговото потребление на основен капитал, или пък те да бъдат пропуснати в отчетите на авиокомпанията. Механизмът на финансов лизинг избягва тази нежелателна форма на записване на собствеността на въздухоплавателното средство и намалението на неговата стойност, като нетната стойност и на двете страни остава вярна през целия срок на лизинга.

15.16 Обичайно периодът на финансов лизинг е равен на целия икономически живот на актива. Когато това стане, стойността на условно начисления заем съответства на настоящата стойност на плащанията, които следва да бъдат извършени по лизинговия договор. Тази стойност покрива стойността на актива и обикновено също така включва такса, събирана от лизингодателя, която се начислява през срока на лизинга. Плащанията, които редовно се правят към лизингодателя, могат да се запишат като четири компонента: лихви и погасявания на главницата по условно начисления заем, таксата на лизингодателя и на FISIM (ако лизингодателят е финансов посредник). Ако условията на договора не посочват как се идентифицират тези първи три елемента, погасяването на главницата трябва да съответства на понижение в стойността на актива (потребление на основен капитал), дължимите суми по лихви — на възвръщаемостта на капитала по отношение на актива, а таксата за услуги — на разликата между общата дължима сума и тези два елемента.

15.17 Финансов лизинг може също да съществува, когато периодът на лизинга е по-кратък от икономическия живот на актива. В този случай стойността на условно начисления заем отново обхваща стойността на актива и събираната такса от лизингодателя плюс стойността на таксите за услуги, които следва да се заплащат съгласно условията на лизинга. Плащанията, които редовно се извършват към лизингодателя, се записват като плащания на лихви, погасявания на главницата на условно начисления заем, таксата на лизингодателя и на FISIM (ако лизингодателят е финансов посредник). Може да се включват също така предплащания за финансиране на обратното изкупуване на актива в края на лизинговия период. В края на лизинга активът може да бъде прехвърлен в баланса на лизингополучателя в зависимост от договорните споразумения. Стойността на остатъчните суми по заема ще бъде равна на очакваната пазарна стойност на актива в края на лизинговия период, както е определено в началото на лизинга. На този етап активът може да бъде върнат на лизингодателя, да бъде упражнена опцията за законово придобиване на актива от лизингополучателя или да бъде подписан нов лизингов договор.

Финансовият лизинг изисква лизингополучателят да поеме в значителна степен всички рискове и облаги, свързани с използването на актива. Следователно всички печалби и загуби при държането върху очакваната стойност на актива в края на лизинговия период са за сметка на лизингодателя. В този случай, ако активът бъде законово придобит от лизингополучателя в края на лизинговия период, плащанията в брой

се записват като погасяване на заема, тъй като активът вече е включен в баланса на лизингополучателя.

Ако активът бъде върнат на лизингодателя, тогава се записва операция, която представлява покупката на актива, по текущата пазарна цена на актива. Постъпленията се използват за погасяване на неуредената сума от заема и всяка разлика между тези суми се записва като капиталов трансфер. Плащанията през периода на лизинга често включват предплащания по придобиването на актива, така че операцията се извършва без заплащане в брой, тъй като заемът е напълно погасен към дадения момент.

Ако бъде договорен допълнителен лизингов период, тогава новият договор следва да бъде анализиран, за да се провери дали той е продължение на финансовия лизинг или е оперативен лизинг.

15.18 Въпреки че финансовият лизинг обикновено е за няколко години, продължителността на лизинга не определя дали лизингът следва да се разглежда като оперативен или финансов. В някои случаи активът може да бъде отдаден под наем за кратък период, вероятно отначало само за една година, но договорът включва условието лизингополучателят да поеме цялата отговорност за актива, включително цялата поддръжка, и да покрива изключителни щети. Въпреки че лизинговият период е кратък и въпреки че лизингодателят може да не е финансова институция, ако лизингополучателят приеме по-голямата част от рисковете, свързани с употребата на актива в производството, както и облагите, лизингът се записва като финансов, а не като оперативен. На практика обаче е трудно да се направи отклонение от записването в стопанските отчети, които следват международните стопански отчетни стандарти, в които финансовият лизинг е ограничен до лизинги, които обхващат по-голямата част от икономическия живот на актива.

15.19 Всяко предприятие, специализирано във финансов лизинг, независимо дали се нарича дружество за недвижими имоти или дружество за отдаване на лизинг на въздухоплавателни средства, се класифицира като финансов посредник, предлагащ заеми на единици, които вземат на лизинг активи от тях. Ако лизингодателят не е финансов посредник, плащанията, свързани с условно начисления заем, се разделят само на погасявания на главница и лихва. Ако лизингодателят е финансово предприятие, се включва допълнителен елемент, който представлява таксата за услуги (FISIM).

15.20 Покупката на изплащане е вид финансов лизинг.

Определение: налице е договор за покупка на изплащане, когато дълготрайна стока се продава на купувач в замяна на договорени бъдещи плащания. Купувачът влиза във владение на стоката незабавно, въпреки че правно тя остава собственост на лизингодателя като обезпечение/гаранция, докато всички договорени плащания бъдат извършени от лизингополучателя.

- 15.21 Покупката на изплащане обикновено е ограничена до дълготрайни потребителски стоки, като повечето купувачи са от сектора на домакинствата. Договорите за покупка на изплащане обикновено се финансират от отделни институционални единици, които работят в тясно сътрудничество с продавачи на дълготрайни стоки.
- 15.22 В случай на покупка на изплащане дълготрайната стока се записва като придобита от купувача в деня, в който той е влязъл във владение на актива, по пазарната цена, която би била реализирана в еквивалентна операция. Купувачът получава условно начислен заем с еквивалентна стойност. Плащанията от купувача към финансиращата единица се записват като погасявания на главница и плащания на лихва, като се използва същия метод като прилагания за финансов лизинг. Производствената дейност, осъществявана от единиците, които финансират договорите за покупка на изплащане, е финансово посредничество. Тъй като те обикновено не събират направо такса за своите услуги, цялата им продукция представлява (FISIM), изчислени като доход от собственост за получаване минус дължимите лихви. Както в случая на традиционния финансов лизинг, размерът на дължимите суми за лихви може да е трудно да бъде определен и следователно трябва да бъде приблизително изчислен.

ЛИЗИНГ НА РЕСУРСИ

- 15.23 Определение: лизингът на ресурси е лизинг, при който собственикът на даден природен ресурс го предоставя на лизингополучателя в замяна на плащане, записано като рента.
- 15.24 При лизинга на ресурси активът ресурс остава в баланса на лизингодателя, въпреки че се използва от лизингополучателя. Всяко намаление на стойността на природния ресурс се записва като отпадане с икономическо значение на непроизведени активи (К.21). То не се записва като операция, подобна на потребление на основен капитал, тъй като не е налице основен капитал за потребление. Само и единствено дължимите суми по лизинг на ресурси се записват като рента.
- 15.25 Класическият случай на актив, който е предмет на лизинг на ресурси, е земята. Използването на други природни ресурси обаче се записва по подобен начин, например дървен материал, риба, вода, минерални ресурси и радиочестотни спектри.

РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

- 15.26 Разрешителни за използване на природни ресурси могат да се издават от държавното управление, но могат също така да се издават от частни собственици, като земеделски производители и предприятия.

15.27 Когато се издават разрешителни за използване на природни ресурси, могат да бъдат разграничени три варианта за записване (вж. таблица 15.3):

- а) собственикът може да удължи или отнеме разрешението за продължително използване на актива от един лизингов период за следващия;
- б) собственикът може да разреши използването на актива ресурс за по-дълъг период от време по такъв начин, че в действителност ползвателят да контролира използването на ресурса през този период от време с малка, ако има изобщо, намеса от собственика;
- в) собственикът разрешава актива ресурс да се използва до неговото изчерпване.

Първият вариант се записва като лизинг на ресурс; той следва да бъде записан като рента.

Вторият вариант може не само да доведе до записване на рента, но също така до създаване на актив за ползвателя, различен от самия ресурс, но при който стойността на актива ресурс и на актива, позволяващ неговото използване, са свързани.

Този актив (категория AN.222) се признава само, ако неговата стойност, ползите за притежателя, които надвишават стойността, начислена за издаването, е реализируема чрез прехвърляне на актива. Първо те се наблюдават чрез възникване с икономическо значение на активи (категория K.1, вж. параграф 6.06, буква ж)). Ако стойността на актива не бъде реализирана, тя клони към нула с приключването на лизинговия период.

Резултатът от третия вариант е продажба (или евентуално отчуждаване) на самия природен ресурс.

Таблица 15.3 Записване на трите различни вида разрешителни за използване на природни ресурси

Вид използване	Метод на записване
Разрешение за временно използване, евентуално за дълъг период	Лизинг на ресурси: рента (доход от собственост)
Контрол от ползвателя по време на по-дълъг период; рискове и облаги за ползвателя, прехвърлимост на разрешителното на реализируема на стойност	Рента и създаване на нов актив за правото на ползване на природния ресурс
Използване до изчерпване; постоянно използване (всички рискове и облаги)	Продажба на природния ресурс

са за ползвателя)	
-------------------	--

- 15.28 С цел да се направи разграничение между рента, създаване на нов актив и продажба на природен ресурс, основният критерий е прехвърлянето на рисковете и облагите. Природният ресурс е продаден, ако всички рискове и облаги са били прехвърлени. Нов актив е създаден ако прехвърлянето на рисковете и облагите доведе до отделно и прехвърлимо разрешително с реализируема стойност. Използването на други критерии, като предварителна договореност за плащанията, предварително плащане, продължителност на разрешителното и третиране в стопанските отчети, може да е подвеждащо, тъй като те не отразяват прехвърлянето на рисковете и облагите задължително.
- 15.29 Природните ресурси, като земя и минерални ресурси, могат да бъдат придобивани от нерезиденти. Продажбата на природни ресурси обаче не се записва като продажба на нерезидентна единица. В такива случаи се създава условна резидентна единица, която държи собствеността върху природния ресурс. След това нерезидентната единица притежава собствения капитал на условната резидентна единица. Подобно записване се прилага в случай на придобиване от резиденти на природни ресурси в „Останал свят“.
- 15.30 Приходите на държавното управление от специфичен вид природни ресурси (например приходи от нефт и природен газ) могат да включват широк набор от сделки, като например:
- а) рента в случай на лизинг на ресурси;
 - б) отписване на непроизведени активи, например продажби на природни ресурси или продажби на лицензи за експлоатация по време на продължителен период от време,
 - в) дивидент от държавни предприятия, които експлоатират природни ресурси,
 - г) корпоративен данък, заплащан от предприятия, които експлоатират природни ресурси.

РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ДЕЙНОСТИ

- 15.31 В допълнение към лицензите и лизингите за използване на актив може да бъде дадено разрешение за извършване на определена дейност, напълно независимо от всички свързани с дейността активи. Разрешителните не зависят от критерии за отговаряне на изискванията (като вземане на изпит за добиване на право за управление на автомобил), а са предназначени да ограничат броя на отделните единици, които имат право да се ангажират с дейността. Такива разрешителни могат да се издават от държавното управление или от частни институционални единици, като двата случая се третират по различен начин.

Таблица 15.4: Записване на използването и закупуването на нефинансови активи по вид операция/поток

Вид операция	Вид използване/закупуване, вид актив и вид плащане
Междинно потребление	Оперативен лизинг на произведени активи, например машини и права върху интелектуална собственост Редовни плащания от корпорации за снабдяване с вода FISIM, свързани с предоставянето на финансов лизинг
Потребление на основен капитал	Само за произведени активи и само за икономическия собственик
Разходи за крайно потребление	Оперативен лизинг на дълготрайни потребителски стоки Закупуване на дълготрайни потребителски стоки (включително когато се финансира чрез финансов лизинг/покупка на изплащане)
Закупуване на нефинансови активи	Закупуване на произведени активи (включително когато се финансира чрез финансов лизинг) Закупуване на природен ресурс; това включва правото да се използва до изчерпването му Закупуване на правото на ползване на природен ресурс за продължителен период, например риболовна квота Прехвърлими договори за разпределено във времето ползване на собственост Закупуване на договор, прехвърлим на трета страна Договори за бъдещо производство, например договори с футболни играчи или писатели
Образуване на основен капитал	
Придобиване на природни ресурси	
Придобиване на други непроизведени активи	
Плащане за доход от собственост Рента	Лизинг на ресурси, т.е. плащане за краткосрочно използване на природни ресурси Редовни плащания за правото да се добива вода Финансов лизинг, т.е. закупуване на нефинансов актив, едновременно финансирано със заем
Трансфер на доход	Разрешителни, издавани от държавното управление за извършване на специфична дейност, които не зависят от критерии за изпълнение на условията или които са с напълно несъразмерна такса в сравнение с разходите за управление на разрешителния режим Разрешителни за емисии, издавани от държавното управление с цел контролиране на общите емисии

Други данъци върху производството	
Финансова операция: заем	Финансов лизинг, т.е. закупуване на нефинансов актив, финансиран едновременно със заем
Други промени в обема на активите	Изчерпване на природни ресурси от собственика Незаконна сеч, риболов или лов (конфискация без изплащане на компенсация във връзка с неотглеждани животни и растения или природни ресурси)
Промени в цената на активите	Изтичане на договори, лицензи и разрешителни, записани като активи

- 15.32 Когато държавното управление ограничи броя на автомобилите, които имат право да работят като такси, или ограничи броя на казината чрез издаване на разрешителни например, то всъщност реализира монополни печалби за одобрените оператори и си възстановява определена част от печалбите под формата на такса. Тези такси се записват като други данъци. Този принцип се прилага във всички случаи, в които държавното управление издава разрешителни с оглед ограничаване на броя на единиците, които функционират в определена област, като ограничението е определено своеволно и не зависи единствено от критерии за изпълнение на условия.
- 15.33 По принцип, ако разрешителното е валидно за няколко години, плащането се записва на база текущо начисляване със запис на другите сметки за вземания и дължими суми за размера на таксата за разрешителното, която се отнася до бъдещи години.
- 15.34 Стимулът за придобиване на такова разрешително е, че титулярят на разрешителното вярва, че по този начин ще придобие правото на монополни печалби, тъй като бъдещият доход ще бъде по-висок от правата за придобиването на това право. Ползата за титуляря, която надвишава стойността, заплатена на издателя, се третира като актив, ако титулярят на разрешителното може да я реализира чрез прехвърляне на актива. Видът на актива се описва като разрешително за предприемане на специфични дейности (AN.223).
- 15.35 Разрешителното за предприемане на специфични дейности като актив първо се включва в сметка „Други промени в обема на активите“. Промените в стойността както в посока нагоре, така и надолу, се записват в сметка „Преоценка“.
- 15.36 Стойността на разрешителното като актив се определя от стойността, на която той може да бъде продаден, или, ако такива данни няма на разположение, се определя като настоящата стойност на бъдещия поток от монополни печалби. Ако разрешителното бъде препродадено, новият собственик има право да получи възстановяване от държавното управление, ако разрешителното бъде анулирано, както и право да получава монополните печалби.
- 15.37 Разрешително, издадено от държавното управление за предприемане на специфична дейност, може да се третира като актив, единствено когато са изпълнени всички от следните условия:
- а) при въпросната дейност не се използва актив, принадлежащ на държавното управление: ако такъв се използва, разрешението за използването му се третира като оперативен лизинг, финансов лизинг, лизинг на ресурс или евентуално придобиването на актив, представляващ разрешение за използване на актив по усмотрение на лицензополучателя през продължителен период от време,

- б) разрешителното не се издава вследствие на критерий за изпълнение на условия; такива разрешителни се третират или като данъци, или като плащания за услуги,
- в) броят на разрешителните е ограничен и следователно дава възможност на притежателя да реализира монополни печалби, когато предприема въпросната дейност,
- г) титулярят на разрешителното трябва да бъде в състояние да продаде разрешителното на трета страна.

Ако някое от условията не е изпълнено, плащанията се третират като данъци или като плащания за услуги.

15.38 За единици, различни от държавното управление, е много по-необичайно да могат да ограничат участието в дадена дейност. Пример за това може да бъде, когато принадлежността към професионална асоциация е или задължителна или желателна и има строго ограничение на броя участници. Друг пример може да бъде, когато собственикът на даден имот ограничи броя на единиците, които функционират в неговия имот, например хотел с политика да допуска само една таксиметрова фирма, която да превозва неговите гости. В тези случаи разрешителните се третират като плащания за услуги. По принцип плащането се записва на база текущо начисляване през целия период, през който е валидно разрешителното. По принцип няма причина, поради която тези разрешителни да не могат да се третират като активи, ако са били продаваеми, въпреки че това може да не е обичаен случай.

15.39 Разрешително за предприемане на специфична дейност, издадено от единица, различна от държавното управление, може да се третира като актив, единствено когато са изпълнени всички от следните условия:

- а) при въпросната дейност не се използва актив, който принадлежи на издаващия разрешителното; ако се използва такъв актив, разрешението за неговото използване се третира като оперативен лизинг, финансов лизинг или лизинг на ресурс,
- б) броят на разрешителните е ограничен и следователно позволява на титуляря да реализира монополни печалби, когато предприема въпросната дейност,
- в) титулярят на разрешителното трябва да бъде юридически и на практика в състояние да продаде разрешителното на трета страна.

Ако някое от условията не е изпълнено, плащанията се записват като плащания за услуга.

15.40 Държавното управление издава разрешителни за емисии, за да контролират общото количество на емисиите. Тези разрешителни не са свързани с използването на природен актив, тъй като атмосферата не е обвързана със стойност, поради което не може да се счита за

икономически актив и следователно таксите за разрешителното се класифицират като данъци. Разрешителните могат да се търгуват и съществува активен пазар на такива. Разрешителните следователно представляват актив и се остойностяват по пазарната цена, за която могат да бъдат продадени.

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА (ПЧП)

- 15.41 Публично-частните партньорства (ПЧП) представляват дългосрочни договори между две единици, съгласно които едната единица придобива или изгражда актив или набор от активи, експлоатира го за определен период от време и след това предава актива на втора единица. Тези договорености обикновено се сключват между частно предприятие и държавното управление, но са възможни и други комбинации, при които едната страна може да е държавно предприятие или втората страна — частна организация с нестопанска цел (NPI).

Държавните управления се обвързват с ПЧП поради редица причини, сред които надеждата, че частното управление ще доведе до по-ефективно производство, че може да се получи достъп до по-широк кръг от източници на финансиране и от желанието за намаляване на дълга на държавното управление.

През периода на договора изпълнителят в ПЧП притежава юридическата собственост. След изтичане на срока на договора, държавното управление притежава както икономическата, така и юридическата собственост.

Повече подробности за третирането на ПЧП са посочени в глава 20 „Сметки на държавното управление“.

ДОГОВОРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНЦЕСИИ ЗА УСЛУГИ

- 15.42 Договорите за предоставяне на концесии за услуги предоставят на едно дружество изключителното право да предоставя определени услуги. Например в случай на концесия за обществена услуга частно дружество сключва договор с държавното управление за получаване на изключителното право да експлоатира, поддържа и осъществява инвестиции в обществена комунална услуга (като система за водоснабдяване или магистрала с такси) за определен брой години. Договорите за предоставяне на концесии за услуги по принцип не се записват като активи, доколкото те не са прехвърлими или чрез прехвърлянето им не може да бъде реализирана никаква стойност.

ПОДЛЕЖАЩИ НА ТЪРГУВАНЕ ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГИ (AN.221)

- 15.43 Подлежащите на търгуване оперативни лизинги представляват имуществени права на трета страна, свързани с нефинансови активи,

различни от природни ресурси. Лизингът следва да осигурява икономически ползи за титуляря, които надвишават дължимите такси, и титулярят може да реализира тези ползи, като ги прехвърли. Стойността на лизинга е ползата за титуляря, която надвишава стойността, заплатена на емитента. Подлежащите на търгуване оперативни лизинги могат да включват всички видове договори за наем и оперативен лизинг. Например наемател може да преотдава апартамент на трета страна.

ИЗКЛЮЧИТЕЛНИ ПРАВА ВЪРХУ БЪДЕЩИ СТОКИ И УСЛУГИ (AN.224)

15.44 Договорите за бъдещо производство също могат да пораждат имуществени права на трети страни върху активи. Стойността на такива договори представлява ползата за титуляря, която надвишава стойността, заплатена на емитента. Примери за това са:

- а) изключителни права дадено лице да работи за тях (например футболни играчи) или да публикуват литературни произведения или музикални изпълнения. Стойността на тези права представлява печалбата, която може да бъде реализирана при прехвърляне на правата, надвишаваща разходите за разваляне на съществуващия договор.
- б) договори за разпределено във времето ползване на собственост. Само част от договорите за разпределено във времето ползване на собственост трябва да се считат за придобиване на актив:
 - (1) ако собственикът има определено място, което е на разположение постоянно, е допустим да действа като част от управителния комитет на схемата, може да продаде или определи разпределението по свое усмотрение, тогава е най-вероятно договорът да е актив от същия вид като къща,
 - (2) ако собственикът е сключил твърдо споразумение да има на разположение някакъв вид квартира през определен период и за фиксиран срок, вероятно това представлява предплатен лизинг, т.е. предплатени разходи за крайно потребление от домакинствата,
 - (3) този предплатен лизинг може понякога да бъде преотдаван или продаден за останалата част от периода на лизинга като прехвърляем оперативен лизинг,
 - (4) участник в базирана на точки схема може да има само сметка за вземания чрез актив.